

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Theologia Scholastica

Mayr, Anton

MDCCXXXII

Art. I. De Angeli exstant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84303](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84303)

TRACTATUS THEOLOGICUS

In Primam Partem

D. THOMÆ AQUINATIS
DE ANGELIS.

Post examinatas quaestiones de DEO, pergit Angelicus ad considerationem Angelorum, qui ex genere suo præstantissimæ sunt creaturæ. Nomen Angeli autem non tam substantiam, quam officium Spirituum illorum indiget, ut habet Divus Gregorius homil. 34. in Evangelia; significat enim nuncium: attamen jam vox hæc per antonomasiam naturas illas spirituales completas, & frequentius quidem Genios Cœlestes significat, aliquoties tamen etiam infernales demones, ut Matth. 25. v. 41. Qui paratus est Diabolo, & Angelis ejus. Agnovere Angelos etiam ipsi Gentiles, & Aristoteles quidem eos Intelligentias vocat, Plato secundarios Deos, Animæque cœlorum. Nos de eorum Natura, & Gratia, item Meritis, Peccatis, ac Pœnis, sed paucis agemus. Qui plura desiderat, Suarezium adeat, qui totum prægrandem de Angelis offeret.

DISPUTATIO I.

De Natura, ac Naturalibus Proprietatibus Angelorum.

Examinabimus hac disputatione, an Angeli in hac rerum universitate existant: an sint corporei: an spiritus puri: an immortales: an speciei, an numero diversi: quam habeant vim se movendi, cognoscendi, volendi, loquendi &c. quæ etsi videantur ad Philosophiam spectare, tamen longa jam consuetudine hanc materiam præscribere Theologi, ex eo etiam titulo, quod doctrina de Angelis, ut plurimum, nitatur principiis fidei, aut Theologiae, & ex sola ratione naturali exacte hauriri non possit.

QUÆSTIO I.

De Existentia, & Natura Angelorum.

ARTICULUS I.

An Angeli existant.

Per Angelum, ut dictum, intelligimus antonomastice substantiam creatam, intellectualem, spirituales, completam, hoc est, substantiam quandam, à DEO productam, intellectualem.

R. P. Ant. Mayr Theol. Tom. 1.

ctu, & consequenter etiam voluntate, præditam, omnis corporis, etiam tenuissimi, expertem, quæ non sit ordinata ad constituendum cum corpore aliquo compositum, velut anima hominis ordinatur ad corpus; & faciendum cum isto compositum humanum: ex quo ipso capite Angelus, utpote spiritus purus, atque completus, anima humanâ superior est, habetque naturam altiore, & DEO similiore: quamvis quoad gratiam aliquando ab homine, e. g. B. Virgine, excedatur.

4. Dico 1. Angeli defacto existunt; consequenter etiam possibiles sunt. Conclusio est de fide contra Atheos, qui unâ cum DEO etiam alios spiritus negant: item contra quosdam Philosophos, relatos ab Aristotele 4. phys. t. 52. & Sadducæos, ut habetur Act. 23. v. 8. Prob. Matth. 18. v. 10. dicitur: Angeli eorum in cœlis semper vident faciem Patris. innumeris etiam aliis Scripturæ locis fit mentio Angelorum. Concilium Lateranense quoque C. Firmiter, de summa Trinitate sic habet: Sua omnipotentis virtute simul ab initio temporis utramque de nihilo condidit creaturam, spirituales, & corporales; Angelicam videlicet, & mundanam, ac deinde humanam, quasi communem ex spiritu, & corpore constitutam. Accedunt Patrum testimonia infinita, in omnibus eorum libris passim obvia.

5. Dico 2. Existentia Angelorum non potest ratione naturali demonstrari. ita Valentia tom. 1. disp. 4. q. 1. punct. 1. Arriaga trad. de Angel. disp. 1. sec. 1. cum pluribus aliis. Prob. Effectus mirabiles, superantes humanam potentiam, si sunt boni, & honesti, e. g. motus cœlorum, gubernatio entium materialium in bonum hominis, possunt adscribi DEO: si sunt mali, vel inordinati, e. g. in energumenis, possunt adscribi animabus separatis: ergo ex his effectibus non demonstrantur Angeli. Sed neque ex perfectione universi evidenter inferitur existentia Angelorum; quia sine istis tamen mundus fuisset sufficienter perfectus, & juxta normam voluntatis Divinæ formaliter perfectissimus, etsi Angelis caruisset: materialiter autem perfectissimus mundus esse non debet; cum neque nunc talis sit. Dixi: demonstrari: an enim non possint Angeli naturali ratione probabiliter adstrui, multi Auctores non examinant. vide tamen Arriagam loc. cit. ubi rationem aliis efficacior putat esse desumptam ex mendacis energumensorum, & magicis effectibus: quamquam nec istam dicat convincere; cum certum non sit.

A

fit

sit, an non hæc omnia ab animabus separatis provenire valeant.

6. Quantus jam numerus Angelorum existat, dici non potest, ut etiam fatetur D. Dionys. de celesti Hierarchia c. 14. ubi tamen addit, eos numero exsuperare corporea. Maximum esse, constat ex Danielis 7. v. 10. ubi dicitur: *Millia millium ministrabant ei, & decies millies centena millia assistebant ei.* Angelicus 1. p. q. 50. a. 3. in corp. ait: *Rationabile est, quod substantie immateriales excedant secundum multitudinem substantias materiales, quasi incomparabiliter.* hoc Valentia, Granadus, Molina, ita intelligunt, ut excedant omnem multitudinem specierum corporalium, non verò individuorum, ut explicat etiam Cajetanus, & seipsum Angelicus q. 6. de potentia a. 6. in corp. dicens: *Substantie incorporeæ (sicut Dionysius dicit quarto capite celestis Hierarchie) omnem multitudinem materialium specierum transcendunt.* nam individua materialia, successive existentia, itémque omnes arenæ maris, & pulveres terræ, utique Angelorum numerum excedunt. Quidam ex parabola boni Pastoris, relinquentis nonaginta novem oves in deserto, & quærentis unam perditam, inferunt, numerum Angelorum saltem nonaginta novem vicibus superare numerum hominum; cum per ovem illam natura humana intelligatur.

7. Ob. 1. contra 2. conclus. Mundus sine Angelis esset imperfectus, & consequenter dedecet DEUM creatorem: ergo evidenter debent dari Angeli. Confirm. 1. Effectus est imperfectus, nisi assimilatur suæ causæ, quantum potest: sed mundus absque Angelis non assimilaretur suæ causæ, sive DEO, quantum potest: ergo. Confirm. 2. Omne agens intendit se propagare, imprimendo effectibus similitudinem, quantum potest: ergo etiam DEUS: sed hic potest maiorem similitudinem imprimere Angelis, quam aliis creaturis: ergo debet eam imprimere, & consequenter Angelos producere. Confirm. 3. S. August. de liber. arbitr. 1. 3. c. 5. ait: *Quidquid enim tibi vera ratione melius occurrerit, scias, fecisse DEUM.* ergo DEUS necessario semper facit, quod est melius: sed melius est, in mundo esse Angelos: ergo.

8. Resp. disting. ant. mundus sine Angelis esset imperfectus negativè, seu materialiter minus perfectus, conc. ant. esset positivè imperfectus, neg. antec. & conf. Ratio hæc probaret, DEUM etiam debuisset producere unionem Hypostaticam. Ad 1. confir. dist. ma. effectus est imperfectus, nisi assimilatur ipsi causæ, neg. ma. nisi assimilatur ideæ, quam causa habet de ipso. conc. ma. & om. mi. neg. conf. Scriptio, quamvis sit effectus hominis, non debet habere maximam similitudinem cum homine, sed tantum cum idea, vel conceptu scribendi. Ad 2. confir. disting. antec. omne agens necessarium, & generans in similitudinem naturæ, intendit se ita propagare. conc. antec. etiam agens liberum. neg. antec. & conf. Ad 3. confir. S. Aug. illo cap. paulò superius hæc præmittit: *Cujus DEI profectio largissima bonitas iustissime laudaretur, etiamsi aliquo inferiore creature gradu nos condidisset.* in forma dist. 1. conf. DEUS necessario facit, quod est melius, hoc est, ad finem, hic, & nunc ab ipso intentum, convenientius, conc. conf. melius materialiter, neg.

conf. aliàs DEUS nihil potuisset producere, quam quod produxit; hoc enim esset melius, & ad illud fuisset necessitatus. hac de re plura in tract. de Incarnat. ubi de necessitate Incarnationis.

9. Ob. 2. DEUS in omnibus operibus intendit necessario suam gloriam: sed hunc finem obtinere non potest sine Angelis: ergo, prob. mi. Gloria est clara cum laude notitia: sed hæc non habetur sine Angelis; cum homo non cognoscat perfecte opera DEI: ergo. Confir. Mundus habet aptitudinem passivam, ut terminet cognitionem comprehensivam sui: ergo debet etiam dari potentia activa eliciendi eam cognitionem: atqui hæc non potest dari sine Angelis: ergo, prob. 1. conf. aliàs frustra daretur comprehensibilitas, sicut frustra daretur color, si non daretur oculus: mi. subsumpta non est dubia; quia humanus intellectus non est comprehensivus universi.

10. Resp. dist. ma. DEUS necessario intendit aliquam gloriam. conc. ma. intendit omnem. neg. ma. & dist. sic min. neg. conf. Posset DEUS producere creaturas adhuc magis comprehensivas mundi, & consequenter magis DEUM glorificantes, quam Angeli, non autem propterea debet: unde sufficere DEO potuisset laus ab hominibus. Imò quidam admittit, mundum potuisse creari absque omni creatura rationali: quo casu DEUS tantum habuisset gloriam latius sumptam, quam dare possent creaturæ irrationales. Ad confir. neg. conf. Non omnibus potentiis passivis, formaliter talibus, correspondere debet potentia activa, actu existens: sufficit, si sit possibilis. Certè quodlibet ens habet potentiam recipiendi varias perfectiones, quas nunquam recipit, & consequenter per accidens caret hoc fine, licet non careat alio. Quare, etiamsi potentia passiva mundi ad terminandam comprehensionem sui non obtineret hunc suum finem, formaliter sumptum, tamen mundus, realiter sumptus, plurimos alios obtineret.

11. Ad prob. dist. illat. eomprehensibilitas mundi daretur frustra per accidens, sicut potentia terminandi nobiliorem comprehensionem, quam habeant defacto Angeli. conc. illat. daretur frustra per se. neg. illat. mundo enim per accidens fuisset, si Angeli non fuissent creati, adeoque ipse à nulla creatura naturaliter comprehendi potuisset. Quod spectat ad colorem, vel iste habet alium finem, prudenter intendibilem, distinctum à visione, vel non: si primum, poterit dari sine oculo: si secundum, hæc ipsa est disparitas; quia utique mundus habet alium finem. e. g. ut creaturæ rationales serviant DEO, irrationales homini. Responderi potest 2. neg. mi. subsumptam. DEUS posset homini infundere species comprehensivas universi, quo casu comprehenderet mundum. Quod autem debeat dari creatura, cui naturaliter debeantur hæc species, unde demonstrabitur?

12. Petes: Quando Angeli creati sunt. Resp. imprimis, non esse creatos ab æterno; nam etsi omitteretur possibilis creatura ab æterno, tamen nulla defacto ita producta est, ut habet Lateranense citatum n. 4. ubi dicitur *ab initia temporis* utraque creatura, spiritualis, & corporea condita. Quo verò tempore fuerint crea-

ti, videtur Moyses tacuisse; quia ejus intentio fuit, solam describere creationem mundi corporei, nisi dicamus, ut videtur S. Augustinus velle l. 11. de civit. DEI c. 9. § l. 2. super Genes. ad lit. c. 8. relatus à S. Thoma 1. p. q. 62. a. 3. arg. 1. Angelos in sacris Scripturis intelligi nomine coeli, aut lucis.

13. Molina, Zumel, & alii putant, esse de fide, quod non sint creati ante mundum corporeum; cum Lateranense dicat, simul creatam utramque naturam. Sed non videtur Concilium aliquid definire voluisse contra gravissimos Patres Gregor. Nazianzenum, Hieron. Damascenum, & Doctores Græcos, qui teste Angelico 1. p. q. 61. a. 3. ad 1. concorditer oppositum docent: insuper illud simul, aut intelligi potest de similitudine morali, quæ non tollitur intervallo brevissimo: aut significare potest idem, ac pariter, hoc est, tam unam, quam alteram, sicut intelligitur illud Ecclesiastici 18. v. 1. Qui vivit in æternum, creavit omnia simul. probabilis tamen Concilium intelligitur de similitudine omnimoda: unde communis est opinio cum S. Thoma loc. modo cit. in corp. quod Angeli non fuerint ante mundum corporeum creati, sed simul cum isto. Quod etiam videtur insinuari Jobi 38. v. 7. ubi aliquo modo dici videtur, quod DEUM, ponentem fundamenta terræ, laudarent simul astra matutina, & jubilarent omnes Filii DEI, sive Angeli.

ARTICULUS II.

Quales sint Angeli.

14. Dico 1. Angeli sunt puri Spiritus. ita omnes cum S. Thoma 1. p. q. 50. a. 1. in corp. & sumitur ex Lateranensi cit. n. 4. ubi dicitur creatura spiritalis, distincta à creatura mixta, seu homine, ex corpore, & anima composito, de quo capitulo meretur videri Suarez de Angelis l. 1. c. 6. maxime à n. 9. § 10. ubi ait, saltem nostram assertionem sine temeritate negari non posse. Scriptura etiam sæpe Angelos vocat simpliciter Spiritus: & D. Dionys. de Divinis nominibus c. 4. sub initium loquens de Angelis, ut patet ex inferius dictis eodem capite, dicit: *Mente prædita sunt essentia... vitæque habent sempiternam... ab omni interitu, morte, materia, ortuque soluta, ac libera.* Similia habent alii SS. PP. passim, quos vide apud Platellum. Sed neque est ulla ratio asserendi Angelis corpora, etiam tantum subtilissima, præsertim cum integra legio demonum in uno homine compenetrata fuisse legatur in Evangelio.

15. Dico 2. Angeli sunt penitus simplices, nullaque ratione compositi ex materia, ac forma. ita S. Thomas 1. p. q. 50. a. 2. in corp. & alii omnes. Prob. Nulla est necessitas adstruendi in ipsis ullam talem compositionem; neque etiam Angelus est substantia incompleta, ut anima rationalis, quæ tanquam forma exigit subiectum: sed est completa substantia, nullo modo ordinata ad corpus. Nota tamen, nos ab Angelis tantum excludere compositionem substantialem materiæ & formæ: non verò naturæ, & personæ, si personæ sit aliquid positivum. minus excludimus compositionem accidentalem; quia Angelis, tanquam subiectis, uniuntur

cognitiones, & volitiones: minime autem excludimus compositionem tantum metaphysicam ex genere, & differentia.

16. Dico 3. Angeli sunt immortales, & incorruptibiles. ita iterum S. Thomas 1. p. q. 50. a. 5. & omnes alii. Prob. ex D. Dionysio cit. n. 14. Dein Angeli non possunt destrui manente subiecto; quia non habent subiectum: ergo sunt incorruptibiles. Quod autem sint immortales, habetur, tum ex eodem D. Dionysio supra citato, tum ex Concilio Lateranensi sub Leone X. sess. 8. ubi definitur, animam humanam immortalem esse: consequenter magis erunt immortales Angeli: imò pro his militant, & efficacius, eadem rationes, quæ pro anima hominis; neque enim dependent à materia, neque habent ullum contrarium, exigens eorum destructionem, nec etiam pro bono universi: ergo exigunt semper conservari. Eadem immortalitas Angelorum adstruitur in Synodo VI. actione 11. in Epistola Sophronii circa medium, ubi dicitur: *Sic hominum anime permanent incorruptæ, sic Angeli immortales perseverant.*

17. Dico 4. Probabiliter aliqui saltem Angeli inter se specie differunt. ita S. Thomas 1. p. q. 50. a. 4. in corp. & defecto communis. Prob. Angeli habent valde diversam dignitatem, & diversa officia: ergo eam habent, vel ratione diversæ naturæ, adeoque hæc differt specie: vel habent ratione gratiæ, & tunc iterum differunt specie; nam, ut S. Thomas 1. p. q. 62. a. 6. in corp. & Magister sententiarum l. 2. distinct. 3. § 2. ex Paribus infert, gratia Angelis data fuit juxta proportionem naturalium, adeoque si diversa fuit in illis gratia, etiam naturalia in ipsis diversa sunt. Rursus SS. Patres Luciferum vocant cæteris perfectiorem, & videntur intelligere perfectiorem etiam quoad naturam. Sic S. Gregorius l. 32. moral. c. 18. ait, quod alios Angelos quasi vestem ad ornamentum suum habuerit; quod eorum claritatem transcederit, imò comparatione claritatis suæ obumbraverit, & obumbrando operuerit; quod cunctos scientiâ superârât &c. vide Suarez l. 1. de Angelis c. 12. Accedit ratio Magistri sententiarum loc. cit. si cut in corporibus datur multiplex differentia specifica, ita probabiliter etiam datur in spiritibus; neque enim ista minus, quam illa, servit ad pulchritudinem universi. Si autem aliqui Angeli specie differunt, saltem tres Hierarchiæ ita inter se differunt; quia istæ inter se officiis maxime diversæ sunt.

18. Numerantur autem Angelorum Chori, seu Ordines novem, sc. Angeli, Archangeli, Principatus, Potestates, Dominationes, Virtutes, Throni, Cherubim, Seraphim: qui nominantur in Scripturis, ut ostendit S. Gregorius homil. 34. in Evangelia. Hi autem chori rediguntur in tres Hierarchias, quarum qualibet tres ordines complectitur, & suprema quidem Seraphim, Cherubim, Thronos: media Virtutes, Dominationes, & Potestates: infima Principatus, Archangelos, & Angelos. vide Suarez l. 1. c. 13. Licet autem inter hos ordines sit diversitas, non tantum nominis, sed etiam aliqua officii, & dignitatis, tamen quandoque alicui Angelo tribuitur in latiori significatione nomen ordinis, in quo non est: hoc tamen nil probat contra nos; nam sicut nomen Angeli tribuitur omnibus, licet an-